

Тема: Апостроф. Позначення м'якості приголосних.

I. Новий матеріал. Переглянути відео за посиланням:

<https://www.youtube.com/watch?v=KpEagwi6qF4>

II. (Законспектувати таблиці)

ПРАВИЛА ВЖИВАННЯ АПОСТРОФА

Апостроф ставиться після букв, що позначають тверді приголосні перед я [йа], ю [йу], є [йе], ї [йі] у таких випадках:	
Після губних приголосних [б], [п], [в], [м], [ф]:	б'ють, п'ять, в'яз, в'ється, м'ясо, у сім'ї, п'єса, верф'ю.
Після [р] у кінці складу:	подвір'я, пір'їна, бур'ян, матір'ю.
Після префіксів, що закінчуються на приголосний, та в складних словах:	з'їхати, з'явитися, пред'явник, роз'юшний, під'юдити, роз'ятрити, двох'ярусний, пів'яблука, пів'ящика, пів'юрби, пів'ялинка.
У слові Лук'ян та похідних від нього:	Лук'яненко, Лук'янчук, Лук'яниха, Лук'янець, Лук'янівка, Лук'янов.
Апостроф не вживається:	
Після префіксів перед коренями, які починаються на голосні а, о, у, є, і, апостроф не ставиться:	безіменний, зекономити, загітувати, зубожіння.
Якщо перед губними [б], [п], [в], [м], [ф] стоїть інша літера на позначення приголосного, яка належить до кореня:	рутвяний, духмяний, медвяний, Святослав.
Після м'якого [р] на початку складу:	рясно, зоря, рюмсати, крюк.

ПРАВИЛА ВЖИВАННЯ ЗНАКА М'ЯКШЕННЯ

Знак м'якшення ПИШУТЬ:	
після літер д, т, з, с, ц, л, н, якщо вони передають м'які звуки [д'], [т'], [з'], [с'], [ц'], [л'], [н']	мить, мідь, мазь, міць, кільце, скринька
після літер, що позначають м'які приголосні, перед наступним твердим	батько, донька
після літери л перед наступними літерами, що передають на письмі м'які приголосні	учительська, сільський, рибальський, пальці, їдальня
після літер, що передають на письмі м'які приголосні, у середині складу перед о	льон, сьогодні, синього

в особових формах дієслів теперішнього і майбутнього часу дійсного способу та у другій особі однини наказового способу в особових формах дієслів	ходить, навчається, працюють, напишуть, стань, поїдь, гляньте, повісьте, посунься
у суфіксах зі зменшувально-пестливим значенням -еньк-, -оньк-, -есеньк-, -ісіньк-, -юсіньк-	рученька, сестронька, білесенький, малюсінький
у прикметникових суфіксах -ськ-, -цьк-, -зьк-	київський, козацький, ризький
у сполуках літер -льц-, -ньц-, -льч-, -ньч-, які походять від сполук літер -льк-, -ньк-	учительці, учительчин (бо вчителька), але голці, голчин (бо голка)
в іменниках жіночого роду на -а, -я у формі Р. в. множини	пісень, яблунь, вулиць, читалень, паляниць
Знак м'якшення НЕ ПИШУТЬ:	
після літер б, п, в, м, ф, ж, ч, ш	голуб, степ, кров, сім, ріж, ніч
після літери р у кінці складу і слова	Кобзар, буквар, чотирма, Харків (але М. Горький)
між літерами, що позначають м'які приголосні звуки	пісня, кузня, радість (але тьмянний, різьбяр)
в особових формах дієслів теперішнього і майбутнього часу дійсного способу після літери ш	думаєш, навчаєш, пишаєшся, змагаєшся
після н перед літерами ч, ш, щ	кінчик, менший, барабанщик
між літерами, що позначають подовжений м'який приголосний	зілля, волосся, тінню, лле

II. Закріплення нового матеріалу

1. Творчий диктант.

Від поданих слів утворіть нові з орфограмою «Вживання апострофа».

Гора, двір, їсти, язик, Дніпро, яблуко, право, єднання, дощ, брова, жнива, яр, Азов, їхати, риба, ребро, кров.

2. Запишіть слова, уставте, де треба, апостроф, поясніть орфограми. Поясніть значення виділених слів.

Реп..ях, п..ятдесят, арф..яр, дев..ятсот, роз..ятрити, з..ясовано, духм..яно, серм..яга, хутор..янин, сер..йозний, пор..ядок, зв..язок, без..язикий, тьм..яно, цв..ях, присв..ята, Солов..йов, медв..яний, дзв..якнути, розв..язано, помор..янин, св..ято, харків..янин, під..яр..я, сузір..я, вар..яг, від..їзд, різьб..яр, мавп..яча, при..їзд.

3. Запишіть слова, уставляючи, де треба, знак м'якшення.

Кавказ..кий, юр..ма, абстракціоніст..с..кий, різ..бяр, арал..с..кий, камін..чик, ремін..чик, щіл..ний, емул..сія, мален..кий, електропаял..ник, астрахан..ці, щонаймен..ший, нян..чити, економіч..ний, шахтар..с..кий, емал..ований.

Долон.., сукон.., міл..ко, в'яз..кіст.., дяд..ко, майбут..н..ого, повіс..т..ю, зав'яз..зю, слиз..кий, кул..ка, дон..чин, невіст..ці, русал..чин, волен..ка, зозул..ка, зозул..чин, зозул..ці, пот..марився, в тан.. ці, піс..ня, насін..ня, різ..ба, парасол..ка, парасол..чин, парасол..ці, Хар..ків, кіл..кіст.., т..охкати, козац..кий, Кас..ян, Омел..ян, Омел.. чук, жмен..ка, у жмен..ці, у таріл..ці, кущ.., бондар.., мен..ше, хвилин..ка, хвилин..ці, Севаст..ян, роздоріж..жя, вітал..ня, плат..ня, Стапан..чишин, тон..ше.

4. Вибірково-розподільна робота

Подані іменники в давальному відмінку однини запишіть у дві колонки: 1) у яких треба вставляти знак м'якшення, 2) у яких не треба.

Квіт..ці, жін..ці, авос..ці, бджіл..ці, очеретян..ці, жмен..ці, гус..ці, свин..ці, галуз..ці, стеблин..ці, кізон..ці, мис..ці, однокол..ці (*візок на двох колесах*), внучен..ці, снігурон..ці, колис..ці, оболон..ці, нян..ці, тріс..ці, сопіл..ці.